

Flandria-Superia: de sneuvelronde van een Europese topspeler

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

De opkomst, de gloriejaren en de neergang van de West-Vlaamse fietsenfabrikanten Flandria en Superia vormen een boeiend, leerrijk en kleurrijk hoofdstuk in de naoorlogse West-Vlaamse industriële geschiedenis. Door hun rol als werkgever voor ruim 2.000 medewerkers, wegens de nauwe band met de grote namen uit de Belgische wielersport en ook door de talrijke nevenintriges. De 'bandbreuk' in mei 1981 was het roemloze einde van een concern dat in de jaren '70 van de vorige eeuw alles in zijn mars had om een wereldspeler te worden en te blijven in zijn sector. Maar verlamd door twisten onder de familiale vennoten en een conservatief beleid, ging het Flandria-imperium bergaf zonder valhelm.

Het bankroet van het wereldbepaalde Flandria dat in mei 1981 nog 500 mensen tewerkstelde, was één van de meest opzienbarende faillissementen uit de naoorlogse (West-)Vlaamse industriële geschiedenis. Het betekende het einde van een industrieel epos dat startte in **1924** met de oprichting van de werkhuizen Gebroeders Claeys door vier broers, die van artisanale rijwielfabrikage (oorspronkelijk onder de merknaam **De Westvlaamse Leeuw**) overstapten naar een volwaardige rijwielinindustrie. Met 'Flandria' als nieuw uitgangsbord.

De familie Claeys uit Zedelgem was de spil achter een industriële dynastie in metaalbewerking, die ook de basis vormde voor de ontwikkeling van **New Holland Belgium** (voorheen Claeysen), een wereldspeler op de markt van oogstmachines, en van **Remi Claeys Aluminium** uit Lichtervelde (vanaf 2013 SAPA en sinds augustus 2021 terug omgedoopt in Remi Claeys Aluminium).

De muur van Zedelgem

In 1957 leidde een hoog oplopend conflict tussen de twee resterende broers, **Aimé** en **Remi Claeys**, tot een breuk in de fietsenfabriek, die toen letterlijk door een muur in twee delen werd opgesplitst. Voortaan ging Aimé Claeys solo door onder de vlag van Flandria, terwijl buurman Remi een felle en uitputtende concurrentieslag begon met rijwielen onder de nieuw

gecreëerde merknaam **Superia**. Uitgedragen door de topprestaties van Flandriens zoals Briek Schotte en later Freddy Maertens en Walter Godefroot, werd wielersponsor Flandria een toonaangevend product op de wereldmarkt van fietsen en later ook van bromfietsen. Ook Superia spande grote namen uit de Belgische wielersport voor zijn kar.

Op het hoogtepunt, in het begin van de jaren '70, produceerde Flandria 450.000 fietsen, 110.000 bromfietsen, 100.000 verwarmingstoestellen en 350.000 grasmaaiers in vier fabrieken: Zedelgem en Zwevezele, het Noord-Franse Warneton en het Portugese Agueda. In die glorieperiode was de groep werkgever voor 2.500 mensen en de opening van een verkoopcentrum nabij de Empire State Building op Broadway in New York moest de internationale ambities ondersteunen.

De uitgebreide, complexe en vaak turbulente geschiedenis van het Flandria-concern werd voor het eerst gebundeld in de thesis (masterproef voor UGent) van historicus Isabel de Decker uit 1999. Isabel de Decker worstelde zich door de stapels op diverse plaatsen verspreide en toen nog onvolledige Flandria-archieven. Zij interviewde ook diverse oud-werknemers en managers van het bedrijf. In haar verhandeling 'Flandria: de leeuw van weleer', wordt ook

duidelijk gemaakt waarom de Vlaamse industriële reus ten onder ging. Verlamd door aanhoudende ruzies onder de familiale managers-aandeelhouders, reageerde het bedrijf niet krachtig op de verschuivingen in de markt van fietsen en bromfietsen, waardoor het met een log productieapparaat niet langer concurrentieel was op een steeds competitievere markt.

Genekt door onstabieleit

In een rapport uit juli 1980 (één jaar voor het faillissement) omschreef adviesbureau IMBO de toestand als volgt: "Intrinsiek zijn er in de onderneming geen redenen aanwezig om er het bijltje bij neer te leggen. De dramatische toestand is uitsluitend het gevolg van een groeiend wantrouwen, in eerste plaats van de kredietinstellingen, wegens voortdurende onstabieleit aan de top en de vermenging van belangen tussen NV A. Claeys Flandria en de BVBA Flandria Immo-Rent, tussen bedrijf en privé-rekeningen, tussen moederbedrijf en verwante bedrijven." (einde citaat)

Het ging dus om de typische anomalieën die wel meer familiebedrijven ten gronde hebben gericht. Indien Flandria zijn management tijdig had geprofessionaliseerd en gedefamilialiseerd door eventueel naar de beurs te trekken, te automatiseren en met de kwetsbare delen van de

serieproductie sneller uit te wijken naar het buitenland, dan was het concern misschien op vandaag nog een Belgisch wereldbedrijf naar het model van Bekaert, Barco en Deceuninck.

In augustus 1980 droeg de verdeelde familie Claeys het complete aandelenpakket van het noodlijdende bedrijf voor een symbolische frank over aan overheidsmaatschappij GIMV. Deze kon het tij niet keren en bereikte ook niet tijdig een overeenkomst met de evenzo noodlijdende buurman Superia, die nochtans reeds enkele jaren in handen was van de Belgische overheidsholding NIM. In mei 1981 legde de GIMV de boeken van Flandria neer.

Merksnaam uitgedoofd?

In juli 1981 slaagde de GIMV erin om Superia (die het overerfde van de NIM) en Flandria (de activa overgenomen uit het faillissement) opnieuw aan elkaar te binden. De historische scheidingsmuur die een kwarteeuw familietwist symboliseerde, kon weer afgebroken worden.

De grandeur van weleer werd echter nooit meer bereikt. In 1986 werd de fietsenproductie van Superia-Flandria stopgezet en de merksnaam verkocht aan **Arizona**, een firma opgezet door **Paul Seynaeve** (ex-verkoopdirecteur van Superia) en fietsengroothandelaar **Freddy Theunick**. Die merksnaam

verwisselde daarna nog driemaal van eigenaar en kwam in 2000 terecht bij de Waalse speelgoedfabrikant **Mosa Toys**. De jongste jaren is het befaamde fietsenmerk geclaimd door **Flandria Europe Limited** uit Kirkham (Lancashire) in het Verenigd Koninkrijk.

De namen Flandria en Superia bleven nog lange tijd na de ondergang van de fietsenfabriek voortleven als merksnamen van kachels en radiatoren maar vooral in de herinnering van de talrijke personages voor wie Flandria en/of Superia een onuitwisbare rol speelde in hun leven en loopbaan.

professional

F12-10 : 10-Speed derailleur with 27" x 1 1/4" tire and tube.
 ◀ F12-D10 : 10-Speed derailleur with sew-up tires.

This model is a big step up from the F11 series, equipped with : cotterless cranks, alloy rims, Campagnolo frame and fork tips. This is the first step up to long range touring and racing. Quick release hubs and center pull brakes. Available in 21" - 23" - 25" frames. Colors : CANDY APPLE, GREEN, BLUE, RED.

competition for real

F13-D13 : fully equipped with Campagnolo components. A replica of the bicycle of champions, built with Reynold 531 Tubing. The frame is hand-finished to perfection. Equipped with Campagnolo components all the way, frame sizes from 21" - 25". Special order forms available. Colors : RED, BLACK, GREEN.

A. CLAEYS
flandria

Faillissement van Flandria sleepte 20 jaar aan

Op 21 mei 1981 ging de nv A. Claeys Flandria, de West-Vlaamse fabrikant van fietsen en bromfietsen met wereldfaam, failliet. De afwikkeling hiervan duurde 20 jaar.

Drie curatoren worstelden zich door in totaal 1.073 schuldvorderingen, waarvan 417 betwistingen. De afwikkeling van het faillissement sleepte aan door de 121 gerechtelijke procedures die tijdens afwikkeling werden opgestart door of tegen de curatoren. Een verhaal dat leest als een spannende voorjaarsklassieker. Oud-wielersportcoryfee Freddy Maertens putte alle rechtsmiddelen uit in zijn poging om van de curatele een som van enkele miljoenen binnen te rijven. Zonder resultaat, want hij verkreeg nul frank. Zoals bij veel faillissementen het geval is, blijven de gewone schuldeisers (die wettelijk achteraan in de rij staan) ook bij Flandria volledig in de kou staan. De som van 499 miljoen Belgische frank die de curatoren door realisatie van de activa konden bijeenbrengen, ging voor 120 miljoen frank naar de hypothecair bevoorrechte schuldeisers en voor 300 miljoen frank naar de overige bevoorrechte schuldeisers, in casu de NMKN, de GIMV en de Generale Bank.

Spectaculaire fabrieksverkoop

De drie curatoren vonden op 21 mei 1981 een bedrijf in volle werking dat toen nog 500 mensen tewerkstelde. Voor curator-advocaat **Frank Dousselaere** was het dossier Flandria het grootste faillissement uit zijn gevulde carrière aan de balie. Hij getuigt in het **Brugsch Handelsblad** in 2000: "Het was ons snel duidelijk

dat het stilleggen van de productie gepaard zou gaan met enorme extra verliezen, wat de kansen op een gunstige realisatie van de activa zou reduceren. Bovendien produceerde Flandria op dat moment ook benzinetanks voor de vrachtwagens van de Volvo-fabriek in Gent. Indien die toelevering door de curatele zou worden onderbroken dan viel ook de Volvo-fabriek stil. Daarom hielden we het bedrijf in werking met de aanwerving van 100 ex-werknemers, om overnemers te kunnen aantrekken. Dat liet ons onder meer toe om de enorme voorraden grondstoffen en half-afgewerkte producten af te werken en te verkopen. De toestand was het meest dramatisch voor de afdeling bromfietsen. Ook de fietsendivisie boekte enorme verliezen. De enige producten die min of meer rendabel bleken, waren de grasmaaiers en de gasconvectoren."

In de daaropvolgende weken en maanden werd de fabriek in Zedelgem, vooral op zaterdag bestormd door vele honderden kooplustigen die de kans grepen om een Flandriafiets te kopen aan groothandelsprijs. Deze fabrieksverkoop (die finaal circa 100 miljoen frank in het laatje bracht) lokte toen veel protest uit bij de Belgische fietshandelaars.

Frank Dousselaere: "Voor ons was het een manier om de grote stock snel kwijt te spelen en tegelijk wilden we buurman **Superia**, die door onze actie zelf geen fiets meer aan de straatstenen kwijt kon, aanzetten om de activiteiten van Flandria over te kopen."

Die tactiek lukte want in juli 1981 engageert Superia (dat zelf al vele jaren een staatsbedrijf was) zich voor de overname voor de som van 186 miljoen frank van de afdeling fietsen, grasmaaiers, radiatoren en gasconvectoren en de gebouwen in Zedelgem van Flandria. De twee bedrijven die door het familieschisma van 1957 abrupt waren gescheiden, werden dus herenigd, zij het beide in zwaar gehavende toestand. Het oude elan werd niet meer bereikt en de diverse activiteiten zijn in de jaren na de faling afgebouwd of overgeheveld aan andere actoren.

Frank Dousselaere: "De overname van het handelsfonds van Flandria door Superia was zoiets als een geraamte dat een lijk overneemt. Wij hadden eigenlijk liever verkocht aan een krachtige industriële groep zoals de Zweedse producent van fietsen en huishoudapparaten Electrolux-Martin, maar die koppelden hun bod aan het verkrijgen van een staatswaarborg, die hen niet werd toegezegd." Dus ja, ook de politiek speelde duchtig mee in de afwikkeling van het Flandria-dossier.

